

YNGVAR BRENNA

Aby vytvořili „ideologicky čistou“ společnost, chystají revizionisté dějin odstraňovat kus dějin, kultury a zkušeností, jež jsou relevantní pro umělecký kontext, a to pomoci metod, k jakým sáhl např. takový Mao Ce-tung během čínské kulturní revoluce. Může Norsko toto přežít?

Jedním z těch, jež jsou z cenzury hlasu a přání autorů v životním strachu, je Ingvar Ambjørnsen, jeden z nejčtenějších norských autorů současnosti, od něž bylo několik knih přeloženo i do češtiny. Nedovolí, aby někdo po jeho smrti nahrazoval slova, jež si ve svých knihách zvolil on sám. Od dohody s nakladatelstvím si slibuje i posmrtné pojištění se proti přizpůsobování literatury společnosti, kde se kdekdo snadno nechá urazit za hesel jako „inkluze“ a „dostupnost“. Podle deníku Verdens Gang se Ambjørnsenovo nakladatelství spolu s držiteli práv rozhodly, že knihy o Roaldu Dahlovi mají být vyčištěny od urážlivých slov a tzv. „citliví čtenáři“

byli pověřeni přezkumem celého autorství. Pakliže bude nakladatelství akceptovat cenzuru slov jako „tlustý“ a „ošklivý“, odstraní zmínky o bílé a černé barvě a upraví postavy na genderově neutrální tak, že se ze zlé ženy stane „zlá osoba“, bude to pro Ambjørnsena problém.

Spisovatel míní, že je možné, že nakladatelství je právně zavázáno řídit se podle držitelů práv, ovšem jasně, že mohou namítnout, že na tuto blbost nepřistoupí. Jak mají dále provozovat nakladatelství, jsou-li tabú slova jako „tlustý“ a „ošklivý“? Toto Ambjørnsena velice znepokojuje, jelikož se nyní rozebíhá něco, před čím se musí spisovatelé mít na pozoru a pořádně se ozvat.

Že cenzura není nic záporného, to si myslí např. Lisa Esohel Knudsenová, zástupkyně ředitele think tanku Minotenk. Podle ní jde o přirozené změny, jelikož jazyk a kultura neustále podléhají změnám. Je-li nějaká kniha padesát let i více je podle ní přirozené zkoumat kde by se daly provést nějaké ty jazykové úpravy. Avšak Ambjørnsen nenechá nikoho na pochybách, že zásahy do původních změní knihy poškodí. Autor je v šoku, jak absurdně daleko a hanebně se zachází a podporuje ho i např. Salman Rushdie, jeden z těch, kdo nejvíce na svých bedrech nesl tíhu podivné doby, v níž žijeme a na vlastní kůži pocítil fanatismus od těch neprávem omlouvaných, chápaných a hýčkaných, jež neznají pražádného slitování.

Některá z nejlepších děl v dějinách vůbec byla taková, jež vyzývala a překračovala „normy“ a „hodnoty“ své doby. Má snad literatura přestat být sporná, provokovat a pobouřit? A nemá být, stejně jako veškeré umění, chápána podle doby, kdy vznikla? Moc poupravovat slova a obraty v literatuře může být rychle zneužívána, varuje Suzanne Nosselová, předsedkyně PEN America, organizace snažící se bránit svobodu projevu, vč. fascinujícího brutálně pestrého, ovšem pro někoho odporného a nepřijatelného jazyka.

Erlend O. Nødtvedt, další spisovatel, sdělil týdeníku Klassekampen, že povolil svému nakladatelství, aby provedlo „opatrné modernizace“ svých děl, ovšem až 500 let po jeho smrti a v takovém případě pouze ku prospěchu čtivosti. Podle Nødtvedta je literatura zmrazený čas, kde vše od slovní zásoby až po mluvnickou a významovou stavbu věty odhalí něco, co spatří pouze potomstvo. Tyto texty jsou samozřejmě hodné ochrany.

Za tažení „nedovolme, aby byl někdo uražen“ riskujeme, že poměrně malá skupina rozumbradů-omezenců nám zbaví kouzlo značné části literatury, filmu, hudby, výtvarného umění atd. Stina Högvistová, kurátorka Národního muzea v Oslu podle deníku Aftenposten nazývá štítky s popisky při exponátech „vývarovými kostkami ideologie“. Nechala odstranit informace o autorech a tak si nyní můžete přečíst pouze, kdy a kde se který umělec narodil, ovšem nikoliv v které zemi. Neboť „člověk nemá být zaškatulkovaný národností“.

Jak může někoho napadnout nazývat pro Nory téměř ikonický obraz pojmenovaný Leiv Eiriksson objevuje Ameriku od Christiana Krohga kolonialistickým proto, že byl namalován bělochem? Vikingové Ameriku nikdy nekolonizovali, to až Kryštof Kolumbus. Národní muzeum, kde je momentálně ředitelkou Švédka, pošlapalo pocit národní hrdosti a bylo dotlačeno k tomu, aby změnilo své rozhodnutí poslat obraz do sklepních prostor aby nebyl vidět, poněvadž „nesedí našim hodnotám“.

Před necelými dvěma roky řešil deník Aftenposten absurdní případ, kdy Munchovo muzeum v Oslu zaúkolovalo obecnostvo vymýšlet pro některé Munchovy obrazy nové názvy proto, že ty stávající mohou být vnímány jako rasistické a diskriminující. Ne, že Munchovy názvy jsou jeho a pouze jeho a proto mají zůstat. Neplatí snad autorský zákon? Kdepak, vymýšlejme své.

Výtvarné umění se těší ochraně, jakou literatura nemá.

Předseda odborné organizace Norske Billedkunstnere, čili Norští výtvarníci, zdůraznil norské tiskové agentuře NTB, že nelze měnit

umělecká díla ostatních, a to ani zesnulých ani žijících autorů. Umění je formou kronikářství a umělecká díla budou vždy naší potomci číst jinýma očima, než jakými jsme je četli my.

Titíž extrémisté, jež chtějí omezovat význam národních dějin a společných referenčních rámců, bagatelizovat je, mlžet o nich a demonizovat ty, jimž toto snažení není lhostejné, titíž radikálové mění celé složení obyvatel tak, že je původní etnikum ve vlastní zemi postupně omezováno na pouze jedno z mnoha etnik, vše jménem „nového my“. Jako kapka v moři chtějí, abychom chtě nechtě splynuli v bezetvarou masu. K tomu se máme neustále stydět za své předky a tu vrcholně rasistickou kontinuitu v tom, že Norsko až do doby před nějakými padesáti lety nebylo na vkus těchto totalitárních ideologů a demagogů dostatečně pestré.

Nebylo by nejjednodušší skartovat všechna společensky nebezpečná díla? Udělat z knih a uměleckých děl nepřehlédnutelná vatra, signální ohně všem, jež by náhodou pomýšleli napsat, či vyrobit něco podobného? Ideologická posedlost připomínající sektářství vede ke zlu a tato hysterie by nebyť zbabělých politiků, aktivistů a pracovníků masmédií nikdy v zemi vikingů nezapustila kořeny. Zašlo to tak daleko, že myšlenkovo-ideologická policie cílící na (ne)vkus nikdy nespí. Jenže požaduje-li někdo, abychom za ostatní klečeli a káli se, nemůže být řeč o solidaritě. Stejně jako u zbabělých veřejných omluv za to, co dělali jiní a požadavky na to, abychom přebírali odpovědnost za uražené city ostatních je řeč o vykonávání moci, opanovávání a monopol na vydefinování toho, či onoho a honu za pochvalou a ctí mezi podobně smýšlejícími.

Kulturu a dějiny se snaží určovat, nikoliv zprostředkovávat, podporovat a zpřístupňovat. Paradoxně se má vše v literatuře, filmu, reklamách, výtvarném umění atd. přikrášlovat a slabosti, úbohosti a zvrhlosti se kloní na plné čáře, zatímco je reálný svět stále nemorálnější, útočnější a méně předvídatelný. Jak se máme o

dějínách učit a se od nich poučovat, mají-li být vyleštěny podle ideálů samozvaných-vyvolených o čistotě tak, jak to pojal Tore Renberg, další norský spisovatel?

Žijeme v době, kdy jsou rozum, moudrost, chytrost a skutečnost neustále rušeny hloupostmi a nepravdami.

Důležitější než vyjadřovat pravdu je vyhýbat se tomu, abyste se někoho dotkli. Podrývá to naše společné chápání světa a nahrává to špatným rozhodnutím založeným na zavádějících informacích. Proto je podle odpůrců tak důležité, aby řadoví občané odhodili tyto okovy, odkázali historicky vykořeněné manipulátory, narušitele a vandaly posedlé rasami, pohlavími, sexuální orientací a přetvarováním současnosti skrýváním a vyhlazováním zažitých zkušeností, ba celé historie tam, kam patří a převzali kontrolu nad vlastními životy.

| [Yngvar Brenna](#)

■ ■ ■ ■ ■ (4 votes, average: **5,00** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím [pravidla diskuze](#).

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

